

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 25 września 2024 r.

PS.I.431.94.2024.JK

**Pani
Jolanta Janerka
Dyrektor Ośrodka Integracji
i Pomocy Społecznej w Ozimku
ul. ks. Jana Dzierżona 4B
46-040 Ozimek**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej w Ozimku
ul. ks. Jana Dzierżona 4B, 46-040 Ozimek

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

art. 28. ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U z 2023 r. poz. 190); art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993); art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

3. Zakres kontroli:

- 1) **przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹;
- 2) **okres objęty kontrolą:** od 1.08.2023 r. do dnia kontroli.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

5. Tryb kontroli: zwykły.

¹ Dalej nazywana „ustawą”.

6. Termin kontroli: 22-23.08.2024 r.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Jakub Krajewski** - Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierownik zespołu kontrolnego;
- **Wojciech Medoliński** - Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

II. Ocena skontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z uchybieniami** ocenia się działalność Ośrodka Integracji i Pomocy Społecznej w Ozimku² w kontrolowanym zakresie.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;
- sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;

² Dalej nazywany „OliPS w Ozimku”.

- realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- nieprecyzyjnego formułowania rozstrzygnięć decyzji administracyjnych wydanych w przypadkach, o których mowa w art. 9 ust. 2a i 2b ustawy;
- nieuwzględnienia w metrykach spraw zakończonych wydaniem decyzji ustalających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego wszystkich podejmowanych w tych postępowaniach czynności, co narusza art. 66a § 2 k.p.a.;
- nierealizowania przez organ obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 79a § 1 k.p.a., co narusza również art. 9 k.p.a.;
- wydania decyzji nr OliPS-DSŚ.4541.2.59.2023 z dnia 18.03.2024 r. z rażącym naruszeniem prawa, co uzasadnia stwierdzenie jej nieważności na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie:

- prawidłowości upoważnienia pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- terminowości ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;
- stanu zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokości odzyskanych środków oraz przekazywania informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;
- realizacji obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposobu wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Ustalenia kontroli

W OliPS w Ozimku w okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1.08.2023 r. do dnia 22.08.2024 r. wydano **37** decyzji administracyjnych przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, nie wydano decyzji odmawiających prawa do

świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wydano 1 decyzję orzekającą o nienależnie pobranych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego.

Od żadnej z wydanych w powyższym zakresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

W okresie objętym kontrolą OliPS w Ozimku nie odnotował przypadku pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia na podstawie § 7 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341).

Na dzień kontroli w OliPS w Ozimku nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub osoby pobierającej to świadczenie uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano dokumentację 24 postępowań (64,86%), zakończonych wydaniem decyzji o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz dokumentację 1 postępowania (100%) zakończonego wydaniem decyzji orzekającej o nienależnie pobranych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) by ustalona zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej była niższa niż 100 zł, o którym mowa w art. 9 ust. 2b ustawy;
- 2) ustalenia prawa do świadczeń osobie uprawnionej pozostawiającej pod opieką opiekuna prawnego, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy;
- 3) umorzenia przez organ właściwy dłużnika należności, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy.

1. Prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych.

Burmistrz Ozimka zarządzeniem nr OR.0050.93.2022 z dnia 11.07.2022 r. w sprawie udzielenia upoważnienia do realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów na podstawie art. 8b, 8c oraz art. 12 ust. 2 ustawy upoważnił Dyrektora OliPS w Ozimku do prowadzenia przez organ właściwy wierzyciela postępowania w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji, jak również do podejmowania przez organ właściwy dłużnika działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania decyzji administracyjnych.

Mocą wskazanego wyżej zarządzenia Burmistrz Ozimka – na wniosek Dyrektora OliPS – upoważnił również jednego pracownika tej jednostki do prowadzenia przez organ właściwy wierzyciela postępowania w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji, jak również do podejmowania przez organ właściwy dłużnika działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania decyzji administracyjnych oraz innego pracownika OliPS w Ozimku do prowadzenia przez organ właściwy wierzyciela postępowania w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego i do podejmowania przez organ właściwy dłużnika działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania – bez prawa do wydawania decyzji w tych sprawach.

W okresie poddanym kontroli wskazane wyżej zarządzenie zostało zastąpione zarządzeniem Burmistrza Ozimka nr OR.0050.131.2024 z dnia 12 sierpnia 2024 r. w sprawie udzielenia upoważnienia do realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Zakres upoważnień poszczególnych pracowników do wykonywania czynności, które zostały wskazane powyżej nie uległ zmianie w stosunku do poprzedniego zarządzenia.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wydane decyzje zawierają prawidłowe oznaczenie organu właściwego. Zgodnie z art. 2 pkt 10 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy – postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej.

We wszystkich analizowanych przypadkach, świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1a ustawy, w związku z art. 9 ust. 1 ustawy.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku zostały przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 10 ust.1 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 9 ust. 2 ustawy, tj. gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 1209,00 zł.

W 2 z kontrolowanych przypadków stwierdzono sytuację, w której doszło do przekroczenia kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Wówczas organ zastosował art. 9 ust. 2a ustawy i prawidłowo ustalił wysokość przysługującego stronie świadczenia.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 9 ust. 3 ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy dzielono osiągnięty w tym roku dochód przez liczbę miesięcy, w których był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest zgodne z art. 9 ust. 4 ustawy.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo następowało w formie decyzji administracyjnej. Decyzje zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. W podstawach prawnych decyzji przywołano przepisy ustawy, k.p.a., oraz Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu

ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341). Organ prawidłowo wyszczególnił odpowiednio artykuły, paragrafy, ustępy i punkty zastosowanych ustaw oraz rozporządzenia.

We wszystkich poddanych kontroli postępowaniach decyzje zawierały uzasadnienie. Uzasadnienia wszystkich poddanych kontroli decyzji były wyczerpujące, przejrzyste i spełniały wymogi określone w art. 107 § 3 k.p.a.

Zastrzeżenia zespołu kontrolnego budzą natomiast rozstrzygnięcia decyzji wydanych na podstawie art. 9 ust. 2a i 2b ustawy. Organ każdorazowo postanawiał w nich, że przyznaje świadczenia z funduszu alimentacyjnego na osoby uprawnione wraz ze wskazaniem ich wysokości, po czym w treści rozstrzygnięcia zamieszczał informację o treści: „na podstawie art. 9a ust. 2a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia z funduszu alimentacyjnego wynoszącego 1209 zł na osobę w rodzinie, świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje w wysokości różnicy między kwotą świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie, o której mowa w pkt I decyzji”, po czym wskazywał łączną wysokość miesięcznego świadczenia do wypłaty oraz okres, w którym będzie ono wypłacane. Praktyka taka jest błędna, ponieważ treść rozstrzygnięcia powinna być sformułowana w sposób precyzyjny i klarowny. W treści rozstrzygnięcia organ powinien precyzyjnie określić, jaka kwota będzie wypłacana stronie, a następnie w treści uzasadnienia przytoczyć zastosowane w sprawie przepisy prawa oraz szczegółowo wyjaśnić – w odniesieniu do stanu faktycznego sprawy – jak została ustalona kwota podlegająca wypłacie.

Rozstrzygnięcie to jeden z najważniejszych elementów składowych decyzji administracyjnej, który stanowi jej istotę i wyraża rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego przypadku, w kontekście okoliczności faktycznych sprawy na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego. Jak słusznie wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 18 lipca 2019 r., który został wydany w sprawie o sygn. akt I OSK 327/19 rozstrzygnięcie (osnowa decyzji) musi być sformułowane w taki sposób, aby nie było wątpliwości, czego ono dotyczy, jakie uprawnienia zostały przyznane stronie lub jakie obowiązki zostały na nią nałożone.

Jest to istotne tym bardziej, że w sytuacji, gdy występuje rozbieżność pomiędzy zawartym w decyzji rozstrzygnięciem, a jej uzasadnieniem, w każdym przypadku prymat należy przyznać treści rozstrzygnięcia (por. wyrok NSA z dnia 2 lipca 2018 r., sygn. akt I OSK 873/18).

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych przypadkach osoby, którym przyznano świadczenia z funduszu alimentacyjnego spełniały warunki i kryteria dochodowe, uprawniające do otrzymania przedmiotowego świadczenia. Wysokość oraz okres, na jaki przyznano świadczenia nie budzą zastrzeżeń.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony. Poddana kontroli dokumentacja każdorazowo zawierała wniosek zgodny z wymogami art. 15 ust. 3, zawierający:

- 1) dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz, o ile wnioskodawca posiada - adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- 3) oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, oraz zaświadczenia lub oświadczenia i inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku, zgodnie z wymogami art. 15 ust. 4 ustawy.

OliPS w Ozimku, prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności odpowiednio dane wnioskodawców oraz członków ich rodzin, o których mowa art. 15a ust. 1 ustawy.

W aktach wszystkich poddanych kontroli postępowań zakończonych wydaniem decyzji rozstrzygających w zakresie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego stwierdzono założenie metryk spraw, które nie uwzględniają wszystkich czynności podejmowanych w sprawach, przede wszystkim weryfikacji sytuacji dochodowo-rodzinnej wnioskodawców i członków ich rodzin. Zgodnie z art. 66a § 2 k.p.a. w treści metryki sprawy wskazuje się wszystkie osoby, które uczestniczyły w podejmowaniu czynności w postępowaniu administracyjnym oraz określa się wszystkie podejmowane przez te osoby czynności wraz z odpowiednim odesłaniem do dokumentów określających te czynności. Ze względu jednak na okoliczność, że metryki spraw w pozostałym zakresie były prowadzone w sposób prawidłowy, błąd ten został zaklasyfikowany jako uchybienie.

W poddanych kontroli aktach spraw zakończonych wydaniem decyzji w przypadkach, o których mowa w art. 9 ust. 2a i 2b ustawy organ nie realizował obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 79a § 1 k.p.a. W myśl wskazanego przepisu w postępowaniu wszczętym na żądanie strony, informując o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, organ administracji publicznej jest obowiązany do wskazania przesłanek zależnych od strony, które nie zostały na dzień wysłania informacji spełnione lub wykazane, co może skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony.

Należy wskazać, że zaniechanie realizacji obowiązku wynikającego z art. 79a § 1 k.p.a. godzi również w wyrażoną w art. 9 k.p.a. zasadę informowania stron. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 3 lutego 2011 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt II GSK 41/10, udowodnione naruszenie obowiązku informacyjnego przez organ jest wystarczającą podstawą do uchylenia decyzji, choćby ta decyzja formalnie odpowiadała prawu materialnemu. Ma to miejsce zwłaszcza wówczas, gdy z okoliczności sprawy wynika, że to właśnie błędna informacja lub jej brak spowodowały zachowanie strony przynoszące w rezultacie niekorzystne dla niej konsekwencje.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia we wskazanym wyżej zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom.

W kontrolowanych sprawach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z wniosków złożonych do dnia 31.10.2023 r. ustalano na okres świadczeniowy, tj. od dnia 1.10.2023 r. do dnia 30.09.2024 r. W pozostałych przypadkach prawo do

świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalano na okres świadczeniowy począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, co jest zgodne z art. 18 ust. 1 ustawy. We wszystkich poddanych kontroli sprawach wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej dokonywana była po doręczeniu decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

5. Sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji.

Według stanu na dzień 22.08.2024 r. Gmina Ozimek na obszarze swojego działania miała 48 dłużników alimentacyjnych. W trakcie kontroli poddano weryfikacji dokumentację **24** (50%) dłużników alimentacyjnych, która dotyczyła:

- **6** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym wierzyciela jest Burmistrz Ozimka, natomiast organem właściwym dłużnika alimentacyjnego jest organ innej gminy;
- **9** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest Burmistrz Ozimka, natomiast organem właściwym wierzyciela jest organ innej gminy;
- **9** dłużników alimentacyjnego, dla którego zarówno organem właściwym dłużnika, jak i wierzyciela jest Burmistrz Ozimka.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji dłużników alimentacyjnych ustalono, że:

- 1) zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy realizowany był obowiązek polegający na przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbierano również od dłużników oświadczenie majątkowe. W **18** sprawach, w których organem właściwym dłużnika był Burmistrz Ozimka, dłużnik został wezwany do stawiennictwa w OliPS w Ozimku w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. W **13** przypadkach dłużnicy nie podjęli wezwania (przesyłki były dwukrotnie awizowane, po czym następował skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.). W **4** przypadkach dłużnicy stawili się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, zostały również od nich odebrane oświadczenia majątkowe. Natomiast w pozostałym **1** przypadku wezwanie na wywiad

alimentacyjny zostało skierowane do dłużnika alimentacyjnego na kilka dni przed terminem kontroli, w rezultacie czego na dzień kontroli organ nie otrzymał jeszcze zwrotnego potwierdzenia odbioru przesyłki zawierającej wezwanie na wywiad alimentacyjny;

- 2) zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy organ właściwy dłużnika przekazywał komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności dane uzyskane podczas wywiadów alimentacyjnych oraz zawartych w oświadczeniach majątkowych dłużnika;
- 3) w **12** sprawach, w których Burmistrz Ozimka był organem właściwym dłużnika, nie wszczynano postępowań w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, ponieważ wydane w poprzednich latach decyzje w tym przedmiocie pozostawały w mocy. W okresie poddanym kontroli takie postępowania wszczęto w **5** sprawach. **4** z tych postępowań zostało zakończone wydaniem decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Każdorazowo gdy decyzja w tym przedmiocie stała się ostateczna, organ na podstawie art. 5 ust. 3b pkt 1 ustawy składał wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.) oraz na podstawie art. 5 ust. 3b pkt 2 ustawy - po uzyskaniu z centralnej ewidencji kierowców informacji, że dłużnik posiada uprawnienie do kierowania pojazdami – kierował wniosek do Starosty Opolskiego o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego. Pozostałe **1** postępowanie zostało zakończone wydaniem decyzji umarzającej postępowanie w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, ponieważ jeszcze przed wydaniem decyzji dłużnik alimentacyjny stawił się w OliPS w Ozimku w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz złożenia oświadczenia majątkowego;
- 4) w każdej ze spraw organ właściwy dłużnika na podstawie art. 6 ustawy informował organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach;
- 5) zgodnie z art. 27 ust. 7 ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile jego adres zamieszkania był znany oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej oraz informację o wysokości zobowiązań

- dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy;
- 6) zgodnie z art. 27 ust. 7a ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułu należności z świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy;
 - 7) w każdym przypadku, gdy organy ścigania zwracały się o udzielenie informacji dotyczących postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, organ właściwy niezwłocznie przekazywał niezbędne dane.

Tryb, sposób i terminowość podejmowanych czynności w ramach działań wobec dłużników nie budzą zastrzeżeń z wyjątkiem sprawy zakończonej wydaniem decyzji

nr OliPS-DSS.4541.2.59.2023 z dnia 18.03.2024 r. W realiach tego postępowania organ wydał decyzję o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, która datowana jest na dzień 18.03.2024 r. Jednak w trakcie kontroli stwierdzono, że adresowana do strony przesyłka zawierająca tę decyzję została nadana w placówce pocztowej w dniu 14.03.2024 r., tj. na 4 dni przed datą widniejącą na decyzji. Ponadto przesyłka była awizowana w dniu 15.03.2024 r., czyli na 3 dni przed datą na niej widniejącą. Według metryki sprawy czynności polegające na przygotowaniu projektu decyzji, jego zatwierdzeniu oraz wydaniu decyzji zostały dokonane w dniu 18.03.2024 r. Tym samym zachodzi sprzeczność pomiędzy datą widniejącą na decyzji oraz w metryce sprawy a datą widniejącą na zwrotnym potwierdzeniu odbioru przesyłki.

Jak wynika z treści art. 107 § 1 pkt 2 k.p.a. jednym z obligatoryjnych elementów decyzji administracyjnej jest data jej wydania. W doktrynie prawa administracyjnego podkreśla się, że data wydania decyzji wskazuje na nader istotny element w sprawowaniu orzecznictwa, bo pozwala ustalić, w jakim stanie prawnym i faktycznym zapadło rozstrzygnięcie w sprawie. Wskazanie daty jest istotne również dla ustalenia innych zdarzeń przesądzających o prawidłowości decyzji, np. o utracie właściwości do wydania decyzji, o stanie przedawnienia dochodzenia uprawnień lub nałożenia obowiązku, wykluczenia przesłanek wznowienia postępowania, przedawnienia dopuszczalności postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności czy dopuszczalności zastosowania sankcji nieważności (por. Adamiak B., Borkowski J., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2024, komentarz do art. 107). Nie ulega więc wątpliwości, że data wydania decyzji

administracyjnej stanowi jej bardzo istotny element, który ma wpływ na prawa i obowiązki stron.

Jak wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie w wyroku z dnia 25 września 2008 r., który został wydany w sprawie o sygnaturze akt III SA/Lu 245/08, nieprawidłowa data wydania decyzji stanowi rażące naruszenie prawa, które uzasadnia stwierdzenie nieważności tej decyzji, gdy jej treści nie da się pogodzić z zasadą praworządności. Należy mieć na uwadze, że istnieje wyjątek od tej reguły, bowiem w sytuacji, w której data wydania decyzji administracyjnej jest błędna, natomiast z kontekstu sprawy wynika jednoznacznie, że postępowanie i decyzja była wydawana w innym czasie, co sprowadza się do wniosku, że z tej przyczyny błąd ma charakter błędu pisarskiego, który może zostać sprostowany w trybie art. 113 § 1 k.p.a. (por. wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 9 grudnia 2004 r., sygn. akt SA/Rz 115/03). Przypadek taki nie zachodzi jednak w realiach omawianego postępowania, ponieważ na podstawie akt sprawy nie sposób ustalić, w jakiej dacie w rzeczywistości została wydana decyzja administracyjna w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, ponieważ ze zwrotnego potwierdzenia odbioru wynika, że przesyłka z decyzją została nadana w dniu 14.03.2024 r., natomiast zarówno w decyzji, jak i w metryce sprawy widnieje data 18.03.2024 r. Ponadto należy mieć na uwadze, że wydana decyzja w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych powoduje dla strony negatywne konsekwencje, ponieważ m. in. stanowi podstawę do skierowania do właściwego miejscowo starosty wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego w trybie art. 5 ust. 3b pkt 2 ustawy. Nie ulega więc wątpliwości, że utrzymanie w obrocie prawnym decyzji administracyjnej, która wiąże się z negatywnymi konsekwencjami dla strony i obarczona jest wadą polegającą na opisanej wyżej sprzeczności w dacie jej wydania, jest nie do pogodzenia z zasadą legalizmu. Z tego względu organ powinien podjąć działania zmierzające do stwierdzenia jej nieważności na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

- 6. Stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie.**

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia przyznawane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora OliPS w Ozimku z dnia 22.08.2024 r. obowiązek ten jest regularnie realizowany.

Z przedłożonych danych wynika, że na dzień 31.07.2024 r. stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych w Gminie Ozimek wynosił **6.795.852,99 zł**. W okresie od dnia 1.08.2023 r. do dnia 31.07.2024 r. od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano kwotę **121.438,18 zł**, w tym:

- 25.721,53 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państwa (60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 17.147,69 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (40% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 78.568,96 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

7. Realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono, że Burmistrz Ozimka wywiązuje się z wynikającego z art. 27 ust. 4 ustawy obowiązku przekazywania Wojewodzie Opolskiemu – stanowiących dochód budżetu państwa – 60% kwot (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Zgodnie z oświadczeniem głównej księgowej OliPS w Ozimku z dnia 22.08.2024 r. 40% należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, o których mowa w art. 27 ust. 4 ustawy przeznaczane są na pokrycie kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy tj. z utrzymaniem stanowiska pracownika realizującego zadania wynikające z ustawy.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia polegające na:

- 1) nieprecyzyjnym formułowaniu rozstrzygnięć decyzji administracyjnych wydanych w przypadkach, o których mowa w art. 9 ust. 2a i 2b ustawy;
- 2) nieuwzględnieniu w metrykach spraw zakończonych wydaniem decyzji ustalających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego wszystkich podejmowanych w tych postępowaniach czynności, co narusza art. 66a § 2 k.p.a.;

2. Nieprawidłowości polegające na:

- 1) nierealizowaniu przez organ obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 79a § 1 k.p.a., co narusza również art. 9 k.p.a.;
- 2) wydania decyzji nr OliPS-DSŚ.4541.2.59.2023 z dnia 18.03.2024 r. z rażącym naruszeniem prawa, co uzasadnia stwierdzenie jej nieważności na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niedostatecznym nadzorem Dyrektora OliPS w Ozimku nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa procesowego przez osoby prowadzące postępowania w zakresie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia

Jednostka kontrolowana pismem z dnia 18.09.2024 r. zgłosiła zastrzeżenie do projektu wystąpienia pokontrolnego z dnia 11.09.2024 r. nr PS.I.431.94.2024.JK dotyczące wydania decyzji nr OliPS-DSŚ.4541.2.59.2023 z dnia 18.03.2024 r. z rażącym naruszeniem prawa, co uzasadnia stwierdzenie jej nieważności na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.

Po rozpatrzeniu zastrzeżenia, działając na podstawie art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy o kontroli w administracji rządowej, rozstrzygnięto o jego oddaleniu.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonym uchybieniem i nieprawidłowością, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Dyrektora OliPS w Ozimku nad zadaniami realizowanymi przez pracowników jednostki;
- 2) wydawanie decyzji administracyjnych zgodnie z zasadami wynikającymi z k.p.a.;
- 3) prowadzenie metryk spraw administracyjnych zgodnie z wymogami określonymi w art. 66a § 2 k.p.a.;
- 4) podjęcie działań ukierunkowanych na wyeliminowanie z obrotu prawnego decyzji nr OliPS-DSŚ.4541.2.59.2023 z dnia 18.03.2024 r.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Ewa Pawlinów

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej